

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 6.1.2009
KOM(2008) 781 endelig/2

CORRIGENDUM:

Replaces COM 781 of 13.11.2008;
concerns all linguistic versions except EN.

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Anden strategiske energiredegørelse

**EU-HANDLINGSPLAN FOR ENERGIFORSYNINGSSIKKERHED OG –
SOLIDARITET**

{SEC(2008) 2870}
{SEC(2008) 2871}
{SEC(2008) 2872}

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Anden strategiske energireddegørelse

**EU-HANDLINGSPLAN FOR ENERGIFORSYNINGSSIKKERHED OG
-SOLIDARITET**

1. INDLEDNING

Som led i EU's nye energi- og miljøpolitik, som blev vedtaget af Det Europæiske Råd i marts 2007¹, opstilles der en fremsynet politisk agenda for at nå EU's centrale energimål, som er bæredygtighed, konkurrenceevne og forsyningssikkerhed. For at føre denne ud i livet har EU forpligtet sig til at gennemføre "20-20-20"-initiativet, som går ud på at reducere drivhusgasemissionerne med 20 %, at øge andelen af vedvarende energi i energiforbruget til 20 % sammenholdt med 8,5 % i dag og at forbedre energieffektiviteten med 20 % frem til 2020.

Med henblik herpå fremlagde Kommissionen i september 2007 den tredje lovgivningspakke om det indre energimarked² med det formål at sikre mere effektiv konkurrence og skabe betingelserne for at fremme investeringer, diversificering og forsyningssikkerhed; det er en grundlæggende forudsætning at have et konkurrencedygtigt energimarked, for at "20-20-20"-målene kan nås. I januar 2008 fremsatte Kommissionen et forslag om at revidere direktivet om emissionshandelsordningen for perioden 2013-2020, en beslutning om såkaldt byrdefordeling for sektorer, der ikke er omfattet af emissionshandelsordningen, og et forslag til et nyt direktiv om vedvarende energi, der vil skabe et sikkert og forudsigeligt investeringsklima for EU's erhvervsliv³. Europa-Parlamentet og Rådet har forsikret, at de vil sørge for, at disse forslag hurtigt bliver vedtaget.

Europas nye energipolitik vil ændre EU's energiperspektiver gennemgribende. Pakken vil reducere EU's energiforbrug med helt op til 15 % i 2020 og medføre en nedgang i den forventede energiimport på op til 26 % i forhold til udviklingen før 20-20-20-initiativet⁴. Med andre ord kan EU siges at have taget de første skridt til at bryde cirklen med stigende energiforbrug, stigende import og stigende tab af velstand skabt i EU for at betale energiproducenterne. I dag importerer Europa 54 %⁵ af sin energi. I aktuelle energipriser svarer denne import til ca. 350 mia. EUR eller ca. 700 EUR om året pr. borger i EU. Selv om handelen med energi spiller en positiv rolle, må der arbejdes på at opnå energieffektivitet, nedbringelser af drivhusgasemissionerne, diversificering af energikilderne og forsyningerne i hele vores energisystem. Med vedtagelsen af 20-20-20-pakken vil EU være parat til at tage de

¹ Formandskabets konklusioner, Det Europæiske Råds møde i marts 2007.

² KOM(2007) 0528-32

³ KOM(2008) 30

⁴ Baseret på en sammenligning mellem scenariet "ny energipolitik + høj oliepris" og basisscenariet med moderat oliepris. Nærmere oplysninger om alle statistikker, fremskrivninger og scenarieanalyser i denne meddelelse findes i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager dette dokument: "Europe's current and future energy position: demand – resources – investment".

⁵ Eurostat, 2006.

næste vigtige skridt mod en mere bæredygtig, sikrere og mere teknologibaseret energipolitik, der vil skabe velstand og beskæftigelse i EU.

Der kræves dog supplerende foranstaltninger for at nå alle de tre mål, der ligger til grund for EU's nye energipolitik, der som nævnt er bæredygtighed, konkurrenceevne og frem for alt forsyningssikkerhed. EU forventes eksempelvis fortsat at være afhængigt af importeret energi - olie, kul og især gas - i de næste mange år. Europas egen produktion af fossile brændstoffer er faldende. Som følge heraf forventes nettoimporten af fossile brændstoffer i 2020 at komme til at ligge på nogenlunde samme niveau som i dag, selv når EU's klima- og energipolitik er fuldstændigt gennemført.

Hvad angår det globale olie- og gasforbrug på mellemlang sigt, forventes der en fortsat betydelig og vedholdende stigning i efterspørgslen, især fra udviklingslandene. Samtidig er de resterende reserver og den uudnyttede produktionskapacitet ved at blive samlet på stadig færre hænder. De seneste alvorlige prisstigninger og ustabiliteten på olie- og gasmarkederne afspejler disse tendenser.

For EU's vedkommende giver dette anledning til størst bekymring, når det gælder gas, fordi en række medlemsstater i overvejende grad er afhængige af én enkelt leverandør. Politiske hændelser i leverandør- eller transitlande, ulykker og naturkatastrofer og klimaforandringerne virkninger er påmindelser om, hvor sårbar EU's umiddelbare energiforsyning er.

Mens hver enkelt medlemsstat er ansvarlig for sin egen forsyningssikkerhed, er solidaritet mellem medlemsstaterne et fundamentalt aspekt ved EU-medlemskabet. Med det indre marked for energi rækker specifikke nationale løsninger ofte ikke til. Strategier for at dele og sprede risikoen og for at udnytte EU's samlede vægt bedst muligt i globale spørgsmål kan være mere effektive end spredte nationale foranstaltninger. Af disse årsager er energiforsyningssikkerhed et fælles EU-anliggende.

I betragtning af den globale udvikling bliver EU nødt til at tage affære for at sikre sin fremtidige energiforsyning og beskytte sine vitale interesser på energiområdet. EU bliver nødt til at intensivere sine bestræbelser på at udarbejde en effektiv ekstern energipolitik, hvor EU taler med én stemme, finder ud af, hvilke infrastrukturer der er vigtigst for dets energiforsyningssikkerhed, og derpå arbejder hen imod at få dem anlagt og optræder sammenhængende for at udbygge sine partnerskaber med de vigtigste energileverandører, transitlande og forbrugere.

EU bliver også nødt til at udnytte sine haves energiproduktionspotentialer fuldt ud, hurtigt at udvikle sit transportsystem og gøre reelle fremskridt med hensyn til at sammenkoble det europæiske energimarked. Den højest prioriterede opgave i denne forbindelse er at sikre, at 20-20-20-pakken vedtages og hurtigt gennemføres. Med dette mål for øje foreslår Kommissionen som kernen i denne anden strategiske energirededgørelse en **EU-handlingsplan for energiforsyningssikkerhed og –solidaritet**, der supplerer de hidtil fremlagte foranstaltninger for at sikre, at EU's vigtigste tre mål på energiområdet alle sammen nås.

Med denne strategiske energirededgørelse tages derudover de første skridt på vej mod næste fase i den europæiske energipolitik, idet det undersøges, hvilke udfordringer der kan forventes i perioden 2020 til 2050, og det overvejes, hvordan EU kan reagere på disse udfordringer på længere sigt.

2. EU-HANDLINGSPLAN FOR ENERGIFORSYNINGSSIKKERHED OG -SOLIDARITET

Kommissionen foreslår en **EU-handlingsplan for energiforsyningssikkerhed og -solidaritet** med fem punkter, der fokuserer på:

- infrastrukturbehov og diversificering af energiforsyningerne
- forbindelser udadtil på energiområdet
- olie- og gaslagre og kriseberedskabsmekanismer
- energieffektivitet
- optimal udnyttelse af EU's egne energieressourcer.

2.1. Fremme af infrastrukturer, der er vitale for EU's energibehov

Gasforsyningen er i modsætning til den fleksible internationale oliehandel stærkt afhængig af en fast rørledningsinfrastruktur. For øjeblikket importerer EU 61 % af sit bruttoforbrug af gas. 42 % af denne import kommer fra Rusland, 24 % fra Norge, 18 % fra Algeriet og 16 % fra andre lande, i sidstnævnte tilfælde mest i form af flydende naturgas⁶. Frem til 2020 forventes gasimporten at stige til 73 % fra de aktuelle 61 %⁷, i takt med at EU's egen produktion falder.

På EU-plan ser gasforsyningen ud til at være rimeligt veldiversificeret. På nationalt plan derimod er der historiske årsager til, at en række medlemsstater er 100 % afhængige af kun én gasleverandør. Sammenkobling og solidaritet på det indre marked er ikke blot et naturligt aspekt ved et integreret markedsbaseret system, men også af væsentlig betydning for at sprede og mindske individuelle risici. EU bliver derfor nødt til at træffe konkrete foranstaltninger for at sikre, at disse markeder diversificerer deres gasforsyning yderligere.

For at EU's 20-20-20-mål kan nås, samtidig med at el- og gasforsyningerne sikres for alle EU's borgere, kræves der desuden omfattende ændringer i EU's interne energiinfrastruktur i de kommende år og tiår. Det kræver transparente og pålidelige rammebetingelser i EU og i forholdet til tredjelande, for at erhvervslivet kan udnytte nye investeringsmuligheder. Der kræves en målrettet strategi på EU-plan, der kan virke som katalysator for denne udvikling.

Kommissionen foreslår derfor, at følgende seks prioriterede infrastrukturforanstaltninger godkendes som højt prioriterede EU-projekter:

- Sammenkobling af de tilbageværende isolerede energimarkeder i Europa er en opgave, som må prioriteres højt. Sammen med de berørte medlemsstater og i nært samarbejde med nationale energimyndigheder vil Kommissionen i 2009 udarbejde en **sammenkoblingsplan for Østersølandene**, der omfatter gas, el og oplagring. Med den vil det kunne fastslås, hvilke infrastrukturer der er nødvendige for effektivt at sammenkoble Østersøområdet med resten af EU, og hvilke foranstaltninger der er vigtige for at etablere en sikker og diversificeret energiforsyning til området, og hvilke foranstaltninger, inklusive finansiering, der er nødvendige for at gennemføre den. Ved udarbejdelsen af planen skal der tages behørigt hensyn til effektiv udvikling af markedet og det bidrag, som energieffektivitet og vedvarende energikilder kan give til at øge forsyningssikkerheden. Arbejdet vil straks blive påbegyndt i en højniveaugruppe, der nedsættes sammen med de

⁶ Eurostat, 2006.

⁷ Scenariet "ny energipolitik + høj oliepris"; se fodnote 4.

pågældende medlemsstater. Der vil i andet halvår af 2009 blive indkaldt til et regionalt topmøde for at give startskuddet til gennemførelsen af planen.

- En **sydlig gaskorridor** skal udvikles for at levere gas fra området omkring Det Kaspiske Hav og Mellemøsten, der potentielt vil kunne dække en stor del af EU's fremtidige behov. Dette er et af EU's højest prioriterede energiforsyningsprojekter. Kommissionen og medlemsstaterne bliver nødt til at samarbejde med de pågældende lande, navnlig med partnere som Aserbajdsjan og Turkmenistan, Irak og Mæchraklandene, bl.a. med det fælles mål hurtigt at sikre faste tilsagn om levering af gas og anlæggelse af de rørledninger, der er nødvendige for alle udviklingsfaser. På længere sigt, når de politiske forhold tillader det, skulle leverancer fra andre lande i området, som fx Usbekistan og Iran, kunne komme til at udgøre endnu en vigtig forsyningskilde for EU.

Muligheden for en mekanisme med blokindkøb af kaspisk gas (Det Kaspiske Udviklingsselskab ("Caspian Development Corporation")) vil blive undersøgt under overholdelse af konkurrencereglerne og andre EU-regler. Det skal aftales med transitlandene og især Tyrkiet at føre gasrørledninger gennem deres område på en måde, som både tilgodeser EU-rettens grundprincipper og landenes legitime ønsker om at sikre deres egen energiforsyning. Kommissionen vil indbyde repræsentanter for de pågældende lande til et møde på ministerplan, for at der kan ske konkrete fremskridt og opnås en tidsplan for at nå frem til en aftale. Kommissionen vil frem til medio 2009 undersøge, hvilke hindringer der stadig er, for at projektet kan fuldendes, og vil redegøre herfor i en **meddelelse om den sydlige gaskorridor** til Rådet og Europa-Parlamentet.

- **Flydende naturgas** og tilstrækkelige gasoplagringsmuligheder er vigtige faktorer for at opnå fleksibilitet og diversificering på EU-gasmarkederne. Alle medlemsstaterne bør have tilstrækkelig LNG-kapacitet, der består af likvefaktionsanlæg i producentlandene og LNG-terminaler og forgasningsanlæg om bord på skibe i EU, til rådighed enten direkte eller gennem andre medlemsstater i kraft af en solidaritetsordning. Dette er særligt vigtigt for de medlemsstater, der for øjeblikket i overvejende grad er afhængige af én enkelt gasleverandør. I 2009 vil Kommissionen vurdere den globale LNG-situation og identificere huller med henblik på at foreslå en **LNG-handlingsplan**.
- Der skal nu færdiggøres en **Middelhavsenergiring**, der via el- og gassammenkoblinger forbinder Europa med landene i det sydlige Middelhavsområde. Ringen er især af væsentlig betydning for at udvikle områdets enorme sol- og vindenergipotentiale. Listen over højt prioriterede infrastrukturprojekter, som blev vedtaget på EU's og Middelhavslandenes energiministermøde i december 2007, og solenergiplanen for Middelhavsområdet, der blev vedtaget i Paris i juli 2008⁸, danner grundlaget for denne udvikling og støttes finansielt og politisk af EU. Senest i 2010 vil Kommissionen fremlægge en **meddelelse om Middelhavsenergiringen**, hvori der skitseres en plan for at færdiggøre de manglende forbindelsesled, herunder centrale projekter, der er vigtige for at diversificere EU's udefra kommende energiforsyninger i fjernereliggende områder, som fx de fremtidige forbindelsesled til Irak, Mellemøsten og Afrika syd for Sahara.
- Udviklingen af **Nord-syd-gas- og -elsammenkoblingerne i Central- og Sydøsteuropa** skal prioriteres højt, især på grundlag af initiativet "New European Transmission System"

⁸

www.euromedinfo.eu

(NETS), der går ud på at etablere en fælles systemoperatør for gastransmission⁹ energifællesskabets gasring, de prioriterede sammenkoblinger, der blev identificeret på energifællesskabets ministermøde i december 2007¹⁰, og den paneuropæiske olierørledning¹¹. Ifølge den nye pakke om det indre energimarked skal der udarbejdes en løbende tiårig netudviklingsplan, hvori der redegøres for manglende forbindelsesled og de foranstaltninger, der kræves for at færdiggøre dem. Denne løbende plan vil blive udarbejdet af det nye europæiske net af transmissionssystemoperatører (ENTSO). Kommissionen vil hjælpe de nationale energimyndigheder og transmissionssystemoperatørerne med at udarbejde den første plan i 2010, eventuelt allerede før den tredje lovgivningspakke om det indre energimarked træder i kraft.

- I tråd med EU-koordinatorens arbejde og meddelelsen om havvindmøller, som Kommissionen har fremlagt sammen med denne strategiske energiredegørelse, bør der udarbejdes en **plan for et Nordsønet**, der skal sammenkoble de nationale elnet i Nordvesteuropa og tilslutte de mange planlagte havvindmølleprojekter. Den skal sammen med Middelhavsringen og sammenkoblingsplanen for Østersølandene komme til at udgøre en af hjørnestenene i et fremtidigt europæisk supernet. I planen skal det fastslås, hvilke skridt der skal tages, og hvilke konkrete foranstaltninger der skal træffes, og der skal fastlægges en tidsplan herfor. Medlemsstaterne og de involverede regionale parter bør udarbejde den, eventuelt med hjælp fra EU.

Kommissionen vil derfor anvende de eksisterende instrumenter til at sørge for, at der sker hurtige fremskridt i forbindelse med alle de prioriterede tiltag, der allerede er blevet anerkendt som projekter, som kræver EU-støtte og –handling i henhold til det gældende TEN-E-program. Den vil også arbejde aktivt sammen med de berørte medlemsstater for at udnytte EU's evne til at tale med én stemme mest muligt i forbindelse med internationale energispørgsmål.

Der kræves en stor indsats fra alle de involverede parter side for at finansiere ovennævnte projekter. Der kræves et tættere og mere effektivt samarbejde med den private sektor og finansielle institutioner som Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling for at få den nødvendige finansiering, især til grænseoverskridende projekter. Dette arbejde ser ud til at være et væsentligt led i EU's reaktion på den aktuelle finanskrisen og bør derfor fremskyndes som foreslået i den nylige meddelelse fra Kommissionen¹², bl.a. for at støtte beskæftigelsen og bidrage til at opveje den faldende efterspørgsel. Dette er særligt vigtigt for visse vigtige eksterne energiinfrastrukturer, der står over for øgede risici af ikkekommerciel art. Udviklingen af partnerskaber mellem det offentlige og private, der skaber det fornødne politiske fundament, fastsætter rammebestemmelser for forsyningerne og potentielt tilvejebringer et vist mål af offentlig finansiering eller offentlige garantier og andre innovative finansieringsformer, kan også få stadig større betydning. Dette kan potentielt komme til at involvere EU-medlemsstater, EU-virksomheder og finansielle EU-institutioner og både offentlige og private parter i tredjelande.

9

www.molgroup.hu/en/press_centre/press_releases/european_energy_infrastructure__ndash__n_ets_project/

10 www.energy-community.org/

11 www.ens-newswire.com/ens/apr2007/2007-04-03-03.asp

12 Kommissionens meddelelse "Overvindelse af den finansielle krise: et europæisk handlingsgrundlag", KOM(2008) 706 af 29.10.2008.

Hvis der skal ske yderligere, hurtige fremskridt, mener Kommissionen dog ikke, at de eksisterende instrumenter rækker til. Som et første skridt bør EU nå til enighed om, at ovennævnte projekter vedrørende **energiforsyningssikkerhed skal prioriteres højt**.

Andet skridt bliver, at det i perioden 2009-2010 i nært samarbejde mellem Kommissionen, medlemsstaterne, erhvervslivet, transmissionssystemoperatørerne, de nationale energimyndigheder og Europa-Parlamentet skal bestemmes, hvilke præcise tiltag - med angivelse af finansieringsbehov og potentielle finansieringskilder - der kræves for at gennemføre dem, og dette vil munde ud i ovennævnte meddelelser. I den forbindelse skal det bemærkes, at energiinfrastrukturer har en lang levetid. Kommissionen vil sørge for, at der ved udviklingen, udformningen og placeringen af dem tages hensyn til de virkninger, klimaforandringerne får, i resten af århundredet, hvilket er en vigtig forudsætning for deres økonomiske levedygtighed. Alle nye EU-energiinfrastrukturer skal være klimasikrede.

Som et trede skridt skal de tiltag, der udvælges, fra 2010 gennemføres både på EU-plan og på nationalt plan. Med det aktuelle TEN-E-årsbudget på 22 mio. EUR, er der dog begrænsede muligheder for at sætte gang i udviklingen af større projekter af EU-interesse. Da det oprindelige TEN-E-instrument blev udtænkt og udviklet, var EU betydeligt mindre og stod over for energiudfordringer af en helt anden dimension end i dag. Derfor fremlægger Kommissionen samtidig med denne strategiske energiredegørelse en grønbog med et oplæg til, hvordan det eksisterende TEN-E-instrument kan afløses af et nyt instrument, **EU-instrumentet for energiforsyningssikkerhed og -infrastruktur**, med følgende mulige mål i) at gennemføre det indre energimarked, ii) at sørge for, at nettet udvikles, for at EU's mål for vedvarende energi kan nås, og iii) at garantere EU's energiforsyningssikkerhed ved hjælp af nøgleinfrastrukturprojekter i og uden for EU. Desuden indeholder grønbogen et oplæg til, hvordan EU's politik udadtil og finansielle instrumenter kan anvendes mest effektivt og udvikles bedst muligt for at bidrage til at nå disse mål, uden at foregribe den planlagte midtvejsrevision af instrumenterne for ekstern bistand i foråret 2009.

På baggrund af resultaterne af høringen efter offentliggørelsen af grønbogen vil Kommissionen overveje at fremsætte et forslag til ovennævnte nye EU-instrument for energiforsyningssikkerhed og -infrastruktur. Bl.a. vil behovet for fremtidig EU-finansiering blive evalueret, også i forbindelse med de næste finansielle overslag fra 2014.

2.2. Større fokus på energi i EU's internationale forbindelser

Landene i hele verden bliver stadig mere afhængige af hinanden, når det gælder energi. Den indbyrdes energiafhængighed påvirker udviklingen, handelen og konkurrenceevnen, de internationale relationer og det globale klimasamarbejde. Energi skal have den politiske opmærksomhed, området fortjener i EU's internationale forbindelser, herunder dets handelspolitik og handelsaftaler, dets bilaterale partnerskaber, samarbejds- og associeringsaftaler og politiske dialoger. På grund af landenes stærkt varierende interesser på energiområdet i en verden med tiltagende indbyrdes energiafhængighed er der behov for mere robuste internationale retlige rammer baseret på et afbalanceret forhold mellem forpligtelser og fordele i energisektoren og på tværs af økonomiske sektorer.

I lige så høj grad som EU satser på forsyningssikkerhed ved hjælp af større forudsigelighed og diversificering i kraft af aftaler med forskellige selskaber på opstrømsmarkederne, satser udenlandske regeringer og eksterne leverandører på efterspørgselssikkerhed, især når det drejer sig om store investeringer i nye opstrømsgasleverancer til levering gennem rørledninger. De forlanger klare og stabile regler for, hvordan det indre marked fungerer, og aftaler om adgang til eller investeringer i det europæiske marked. I mange tilfælde er der mellem EU og producent- og transitlandene behov for at opbygge tillid og knytte tættere og

retligt bindende bånd, hvilket vil kunne medføre store gensidige fordele på lang sigt og er nødvendigt for at finansiere de fremtidige mere kapitalintensive projekter. EU bør derfor anvende alle de interne og eksterne værktøjer, det råder over, til at øge sin kollektive vægt over for energileverandørlandene og tilbyde nye former for bredt funderede partnerskaber. På multilateralt plan bør EU fortsætte med at presse på for at få handelen og investeringerne i energisektoren liberaliseret yderligere.

I nogle tilfælde er der allerede sket retlig og økonomisk integration. **Norge** er allerede integreret i det indre energimarked som medlem af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Norge spiller en vigtig rolle for EU's forsyningssikkerhed, når det gælder gas (24 % af EU's import) og olie (16 %) ¹³, og denne sikkerhed bør udbygges yderligere som led i energidialogen mellem EU og Norge med fælles projekter som havvindmølleparker i Nordsøen og udvikling af Norges store dokumenterede reserver. Det er vigtigt for EU's energiforsyningssikkerhed at have et effektivt samarbejde med Norge; det er af lige så stor interesse for Norge som for EU, at den langsigtede produktion på den norske kontinentalsokkel maksimeres på et bæredygtigt grundlag.

Energifællesskabet ¹⁴ er ved at opbygge et integreret marked i Sydøsteuropa, der er EU-forankret. Det omfatter lovgivningen om det indre marked og el- og gasforsyningssikkerheden, og der er drøftelser på vej om at udvide det til at omfatte olie. Hvis de forhandlinger, der officielt indledes i november, ender med succes, vil Ukraines, Republikken Moldovas og Tyrkiets tiltrædelse af energifællesskabet virke som en katalysator for reformerne af deres energisektor og munde ud i et udvidet energimarked baseret på fælles regler til gensidig fordel for alle parter. Dette vil kunne hjælpe Ukraine, som er et vigtigt transitland, med at modernisere sin infrastruktur. Eventuelt bør det også overvejes at give andre lande observatørstatus. Endelig kan udvidelsesprocessen komme til at spille en vigtig rolle for, at EU-retten bliver anvendt i mere udstrakt grad i energisektoren, og at EU's mål for energiforsyningssikkerhed bliver fulgt og bidrager til forsyningssikkerheden i de lande, der ansøger om tiltrædelse.

Der bør udvikles en strategi for **Belarus**, der tager hensyn til landets betydning som nabo og transitland.

I dag har EU aftalememoranda om energi med et stort antal tredjelande. Europa bør udarbejde en ny generation af bestemmelser om "**indbyrdes energiahængighed**" i brede aftaler med **producentlandene** uden for Europa. I bestemmelserne om indbyrdes energiahængighed bør der tilstræbes et afbalanceret forhold mellem efterspørgselssikkerhed og forsyningssikkerhed. Der bør fokuseres på at fremme opstrømsinvesteringer, at lette udviklingen af de fornødne infrastrukturer, at fastsætte klare betingelser for adgang til markederne (i energisektoren og på tværs af økonomiske sektorer) at føre en dialog om markedsudviklingen og den politiske udvikling og indføre bestemmelser om bilæggelse af tvister. Der skal indgås transitaftaler for at garantere normale leverancer selv i perioder med politiske spændinger, eventuelt ved innovative tiltag, fx vil virksomheder i leverandør-, transit- og forbrugerlandene kunne forvalte, ja endog eje, rørledninger i fællesskab. Bestemmelserne bør eventuelt baseres på EU-retten på energiområdet og på principperne i energichartertraktaten ¹⁵. Bestemmelserne bør bidrage til en langsigtet politisk ramme, der reducerer de politiske risici og giver private virksomheder incitament til at engagere sig på leverings- og transitområdet. Europæiske banker som Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Genopbygning

¹³ Eurostat, 2006.

¹⁴ www.energy-community.org

¹⁵ www.encharter.org

og Udvikling kan stille den rette strukturerede finansiering til rådighed til udvikling af større infrastrukturprojekter i tredjelande. Der vil blive taget særligt hensyn til vigtige eksterne energiinfrastrukturer, der står over for øgede risici af ikkekommerciel art.

Når det gælder **Rusland**, er det i den aktuelle sammenhæng hensigten at føre forhandlinger om en vidtrækkende ny aftale som afløsning for partnerskabs- og samarbejdsaftalen fra 1997. Det er vigtigt for sunde energiforbindelser mellem **EU og Rusland** på længere sigt, at aftalen fra 1997 udbygges og får et stærkere og bredere fundament. Rusland vedbliver med at være EU's største samarbejdspartner på energiområdet mange år frem i tiden, og der kræves en yderligere indsats for at sikre, at dette forhold er baseret på tillid; det vil være til fordel for begge parter, at de vigtigste principper, som dette partnerskab bygger på, lovfæstes. Forhandlinger kan på den måde fremme reformen og liberaliseringen af energimarkedet i Rusland i overensstemmelse med landets egne mål, skabe stabil og forudsigelig efterspørgsel efter russisk gas og afklare betingelserne for russiske selskabers nedstrømsinvesteringer i EU. Endelig kan en aftale med Rusland hjælpe med til at fastsætte bindende og effektive regler for transit gennem hele det europæiske kontinent, hvilket mangler i dag. Disse forbedringer vil hver især kunne bidrage til at diversificere EU's forsyninger og Ruslands leverancer og gøre dem mere pålidelige.

Det er derfor vigtigt, at der udarbejdes retligt bindende bestemmelser om indbyrdes energiafhængighed som led i den nye aftale, der skal afløse partnerskabs- og samarbejdsaftalen. Dette kræver, at forhandlingsmandatet i forbindelse med den nye aftale suppleres med et mandat til at indlede drøftelser om en frihandelsaftale. Tidligere har Rusland og EU gjort drøftelser om en frihandelsaftale afhængige af Ruslands tiltrædelse af Verdenshandelsorganisationen, men det er på det seneste blevet mindre sikkert, om der sker afgørende fremskridt i forhandlingerne på dette område. Desuden bør energidialogen mellem EU og Rusland fortsættes, og der bør udvikles yderligere praktiske samarbejdsforanstaltninger og fælles projekter. Jo solidere energirelationerne mellem EU og Rusland funderes på et gensidigt vedtaget og afbalanceret retsgrundlag, jo større bliver tilliden, hvilket vil skabe et investeringsvenligt klima for efterforsknings- og infrastrukturprojekter.

Tilgangen bør være den samme over for landene i **området omkring Det Kaspiske Hav**. Det Europæiske Råd har prioriteret videreudviklingen af relationerne til disse lande højt. I betragtning af deres energiresourcer og deres betydning for, at der sker fremskridt med hensyn til at udvikle de højt prioriterede energiinfrastrukturer, der skal garantere forsyningssikkerheden, jf. foregående afsnit, vil Kommissionen fokusere alle instrumenter på at opbygge et solidt samarbejde og i den forbindelse konsolidere Bakuprocessen¹⁶ for at fremme et ægte energipartnerskab. Et stærkere engagement i forhold til alle de berørte lande, især i form af bilaterale forbindelser, prioriteres højt.

Energidialogen mellem EU og OPEC er et forum for fælles vurdering af de faktorer, der påvirker priserne, de opstrøms- og nedstrømsinvesteringer, der kræves både i producent- og forbrugerlandene, og konsekvenserne af den teknologiske udvikling. Dialogen foregår i erkendelse af, at producent- og forbrugerlandene har fælles interesser i at fremme regelmæssige leverancer til overkommelige priser. Forbindelserne til **Irak** og **Golfsamarbejdsrådet** bør udbygges yderligere på kulbrinteområdet, herunder nye områder som renere energiteknologier. Samtidig vil de bilaterale forbindelser til individuelle lande i Golfsamarbejdsrådet blive plejet.

¹⁶ ec.europa.eu/dgs/energy_transport/international

Samarbejdet bør udbygges med partnere som **Australien, Canada, Japan og USA** og de nye **forbrugerlande** for at fremme en fælles holdning til den globale energiforsyningsikkerhed, skabe større åbenhed på de globale energimarkeder og drøfte bæredygtighed. Der er ved at blive etableret samarbejdsrammer med lande som **Kina og Indien**, bilateralt og multilateralt, og med områder som **Latinamerika og Caribien**. Der er ved at blive etableret et samarbejde med alternative leverandørlande som **Brasilien**, der har en stor eksport af biobrændstoffer.

De energipolitiske forbindelser til **Afrika**, navnlig Nordafrika, bør trappes op på grund af kontinentets store potentiale, der rækker lige fra kulbrinter til et enormt uudnyttet potentiale inden for vedvarende energi. Lande som **Algeriet, Egypten, Libyen og Nigeria** har længe været betydningsfulde olie- og gasleverandører, og det er vigtigt, at de energipolitiske relationer til dem forbedres yderligere. **Gasrørledningen gennem Sahara** giver EU en vigtig mulighed for at diversificere sine forsyningsveje og energikilder yderligere. EU er parat til at hjælpe med til, at den bliver til noget, ved hjælp af sine forskellige instrumenter, herunder bilateralt samarbejde, det europæiske naboskabs- og partnerskabsinstrument, Den Europæiske Udviklingsfond og Den Europæiske Investeringsbank. Energipartnerskabet mellem Afrika og EU med Den Afrikanske Union i samspil med de afrikanske regionale økonomiske fællesskaber bør udnyttes til at fremme en dyberegående energidialog og konkrete initiativer. EU vil vurdere den stadig vigtigere rolle, som Afrika spiller for EU's energiforsyningsikkerhed, og vil sørge for, at der stilles passende midler og politikker til rådighed. Regional integrering af elmarkederne og fremme af vedvarende energi udgør særligt vigtige udviklingsmuligheder for Afrika, og Kommissionen vil øge sin bistand på disse områder.

En række af EU's partnere overvejer at iværksætte et kerneenergiprogram, en teknologi, som EU's industri er toneangivende indenfor, eller at udvide deres igangværende virksomhed på dette område. Mange udviklingslande har for øjeblikket ikke den nødvendige lovgivnings- og tilsynsinfrastruktur til at garantere, at sikkerhed er det grundlæggende element i beslutninger om konstruktion, bygning og drift. EU har for nylig redegjort for, hvordan det planlægges at fremme de højeste standarder inden for **nuklear sikkerhed og sikring**¹⁷. Med instrumentet for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område vil EU samarbejde med og bistå tredjelande med at forbedre deres nukleare sikkerhedskultur og sikkerheden omkring driften af deres kernekraftværker. De nye vækstlande, der har til hensigt at bygge kernekraftværker, vil EU hjælpe med at etablere kompetente, uvildige nukleare sikkerhedsmyndigheder, der vil kunne sikre, at de nye anlæg bygges i overensstemmelse med internationale nukleare sikkerhedsstandarder og bliver drevet i overensstemmelse med de højeste standarder.

For at nå EU's mål er det ifølge Det Europæiske Råd¹⁸ af vital betydning, at EU taler med én stemme og handler i overensstemmelse hermed. I forbindelse med Det internationale Energiagenturs nylige undersøgelse af EU's energipolitik¹⁹ blev forbindelser udadtil og energisikkerhed betegnet som højt prioriterede områder for EU. At tale med én stemme betyder ikke, at der kun er én EU-repræsentant for eksterne anliggender, men at der finder effektiv planlægning og koordinering sted for at sikre ensartede foranstaltninger og tilkendegivelser både på EU-plan og medlemsstatsplan. For at gennemføre dette i praksis vil Kommissionen i 2009 finde frem til, hvilke konkrete **mekanismer der er nødvendige for at sikre åbenhed** mellem medlemsstaterne og EU. Dermed vil der kunne foretages en bedre koordinering af udviklingen og hensigterne i forbindelse med internationale energispørgsmål. For at komplettere disse mekanismer overvejer Kommissionen at foreslå en revision af

¹⁷ "Den internationale udfordring fra nuklear sikkerhed og sikring", KOM(2008) 312.

¹⁸ Fx: Formandskabets konklusioner, Det Europæiske Råds møde i marts 2007.

¹⁹ "IEA Energy Policies Review – The European Union", OECD/IEA, september 2008.

forordning (EF) nr. 736/96, således at medlemsstaterne forpligtes til at give Kommissionen meddelelse om investeringsprojekter af interesse for EU inden for olie-, naturgas og elsektoren, for at bringe den i bedre overensstemmelse med de aktuelle energiudfordringer. Kommissionen overvejer, hvordan der bedst kan videreudvikles systemer for tidlig varsling sammen med de vigtigste nabo partnere på energiområdet.

2.3. Bedre olie- og gaslagre og kriseberedskabsmekanismer

EU skal for at nå sine energisikkerhedsmål også sørge for, at dets interne krisemekanismer og sikkerhedsstandarder er så effektive som muligt. Som det tredje element i handlingsplanen for energiforsyningsikkerhed og –solidaritet ajourføres og forbedres de gældende EU-regler på dette område derfor.

Siden 1968 har der eksisteret en obligatorisk ordning for **olieberedskabslagre**²⁰. Medlemsstaterne har udviklet forskellige mekanismer til gennemførelse af direktivet om olielagre. Nogle af dem er baseret på statslige lagre svarende til systemerne i USA og Japan, mens andre er baseret på olieindustriens lagre. Systemet har vist sig effektivt i forbindelse med begrænsede forstyrrelser, hovedsagelig som reaktion på fælles foranstaltninger koordineret af Det Internationale Energiagentur. På baggrund af erfaringen kan det aktuelle system dog forbedres.

Sammen med denne strategiske energiredegørelse foreslår Kommissionen derfor en **revision af EU's lovgivning om strategiske olieberedskabslagre** for at forbedre sammenhængen med Det Internationale Energiagents ordning, at øge pålideligheden og åbenheden i forbindelse med de disponible lagre, at gøre det enklere at overholde den og kontrollere den og at præcisere beredskabsprocedurerne.

For øjeblikket offentliggør EU data om de strategiske olielagres størrelse for hver medlemsstat. Til forskel fra USA offentliggør EU ikke også oplysninger om, hvor store de kommercielle olielagre er i EU. For at forbedre åbenheden på oliemarkedet og begrænse virkningerne af grundløse spekulationer foreslår Kommissionen, at EU nu tager skridt til hver uge at **offentliggøre en samlet oversigt over olieselskabernes kommercielle olielagres størrelse** i EU.

Kommissionen har også set på **direktivet om gasforsyningsikkerhed**²¹ og dets gennemførelse og effektivitet. Den mener, at de aktuelle regler kan forbedres. Især er der behov for bedre harmoniserede forsyningsikkerhedsstandarder og forudfastsatte beredskabsforanstaltninger på regionalt plan og EU-plan. På nuværende tidspunkt er der dog ikke nok, der taler for, at EU skal beslutte at indføre obligatoriske strategiske gaslagre. Strategiske gaslagre koster mindst fem gange så meget som olielagre. Det er mere effektivt at støtte udvikling og effektiv, åben drift af de kommercielle lagre, at sprede forsyningsforbindelserne for at få fleksible forsyninger fra LNG-leverandører eller nabo leverandører på EU's indre marked og hurtigt at begrænse efterspørgslen ved hjælp af opsigelige kontrakter og brændstofsift, især på elproduktionsområdet.

Koordineringen af EU's kriseberedskab skal lige som i oliesektoren forbedres både medlemsstaterne imellem og i forhold til leverandør- og transitlande. Der bør overvejes en mere passende tærskel for udløsning af EU-foranstaltninger, og kompensationsordningerne bør præciseres. Gaskoordinationsgruppen bør fortsætte med at udarbejde scenarier for,

²⁰ http://ec.europa.eu/energy/oil/stocks/index_en.htm

²¹ Meddelelse om evalueringsrapport om direktiv 2004/67 om gasforsyningsikkerhed, KOM(2008) 769.

hvordan der kan reageres på eventuelle kommende gasforsyningskriser. Under hensyntagen til dette arbejde og det arbejde, som Det Internationale Energiagentur og Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas gør, vil Kommissionen høre de interesserede parter med henblik på at foreslå en revision af **direktivet om gasforsyningsikkerhed** i 2010.

2.4. Nye impulser til energieffektivitet

EU har forpligtet sig til at forbedre sin energieffektivitet med 20 % frem til 2020. Både den reduktion af drivhusgasemissionerne og de mål for vedvarende energi, som EU har forpligtet sig til, vil bidrage til at energieffektivitetsmålet nås, og omvendt vil ambitiøse tiltag på energieffektivitetsområdet være stærkt medvirkende til, at EU's klimamål kan nås frem til 2020, især i henhold til beslutningen om byrdefordeling. Foranstaltninger til forbedring af energieffektiviteten har derfor en kritisk rolle at spille, når det gælder om nå klima- og energimålene med de lavest mulige omkostninger, med særligt fokus på bygninger og transport.

Det er også klart, at energieffektivitetsmålet på 20 % vil være stærkt medvirkende til, at de mål, som EU har sat sig med hensyn til bæredygtighed og konkurrenceevne, kan nås. Derudover er en mindskelse af forbruget som følge af større energieffektivitet den mest holdbare måde at reducere afhængigheden af fossile brændstoffer og import på. Foranstaltninger til forbedring af energieffektiviteten og grønne teknologier kan også skabe nye muligheder for økonomien, herunder SMV'er, under de aktuelle vanskelige økonomiske forhold. Energieffektivitet skal være et centralt led i EU's handlingsplan for energiforsyningsikkerhed og –solidaritet.

Der er sket store fremskridt med hensyn til at nå energieffektivitetsmålet på 20 %. Disse foranstaltninger skulle hjælpe med til at forbedre energieffektiviteten med omkring 13-15 %. Sammen med den strategiske energireddegørelse fremlægger Kommissionen derfor en ny **2008-energieffektivitetspakke** med energieffektivitetsinitiativer for at gøre yderligere fremskridt med hensyn til at nå 20 %-målet:

- Revision af direktivet om **bygningers energimæssige ydeevne** for at udvide dets anvendelsesområde, forenkle gennemførelsen af det og udvikle energiattester for bygninger til at være et ægte markedsinstrument. Med et revideret direktiv vil en gennemsnitsfamilie kunne spare hundredvis af euro om året selv efter fradrag af udgifterne til energieffektiv opvarmning og køling og energieffektive byggematerialer.
- Revision af direktivet om **energimærkning**, der hidtil kun har omfattet elektriske husholdningsartikler, så det kommer til at gælde for et større udvalg af kommercielle og industrielle energiforbrugende produkter, og for at fastlægge et harmoniseret grundlag for offentlige indkøb og incitamenter fra medlemsstaternes side. Kommissionen er også ved at udarbejde ajourførte eller nye klassifikationer for en række produktgrupper. I henhold til en separat retsakt vil der blive indført et nyt energimærke for bildæk.
- Intensivering af gennemførelsen af direktivet om **miljøvenligt design**. Kommissionen vil i de kommende måneder vedtage minimumskrav til elpærer (der fører til udfasning af energikrævende glødelamper), elektriske apparaters energiforbrug i standbytilstand og slukket tilstand, vej- og kontorbelysningsanlæg, eksterne energiforsyninger og enkle tv-dekodere. Det første sæt foranstaltninger vil kort efter blive efterfulgt af foranstaltninger rettet mod vaskemaskiner, opvaskemaskiner og køleskabe, kedler og vandvarmere, motorer

og fjernsyn. Kombineret med virkningerne af det miljøvenlige design og mærkningen vil der frem til 2020 kunne spares 96 Mtoe²².

- Fremme af kraftvarmeproduktion må også prioriteres højt. Med henblik herpå vedtager Kommissionen sammen med denne strategiske energirededgørelse en meddelelse og detaljerede retningslinjer for teknisk gennemførelse af direktivet om kraftvarmeproduktion.
- Kommissionen vil udvikle benchmarking- og netværksmekanismer for at udbrede bedste praksis. **Borgmesteraftalen**²³ er et vigtigt instrument til at fremme denne proces. For at fremme udbredelsen i hele EU vil der blive tildelt EU-midler (bl.a. fra programmet "Intelligent Energi – Europa"), eventuelt kombineret med andre finansielle EU-instrumenter. For at nå dette mål vil der blive iværksat et nyt initiativ til finansiering af bæredygtig energi sammen med Den Europæiske Investeringsbank og eventuelt også Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling. Det er vigtigt at udforme og gennemføre passende finansieringsinstrumenter til mindre investeringer, der ofte kræves i forbindelse med energieffektivitetsprojekter (fx startomkostninger for ejere eller brugere af bygninger).
- Som led i samhørighedspolitikken programmer er der for perioden 2007-13 tildelt over 9 mia. EUR til fremme af energieffektivitet og vedvarende energi. Der ydes samhørighedsmidler til en lang række foranstaltninger, herunder energieffektivitetsforbedringer inden for industri, handel, transport og offentlige bygninger, kraftvarmeproduktion og lokal energiproduktion, innovation til fordel for bæredygtig energi og uddannelse i at kontrollere og evaluere energimæssig ydeevne. I de nye medlemsstater støtter samhørighedspolitikken desuden på visse betingelser investeringer i energieffektivitet i boligbyggeri. Da der kan ydes støtte til nogle af disse tiltag fra andre budgetposter under samhørighedspolitikken, som fx F&U, byfornyelse og genskabelse af landsbymiljøer og teknisk bistand, forventes den faktiske støtte til EU's energipolitik at blive meget større. Der vil kunne ydes yderligere støtte til operationelle programmer via finansieringsinstrumenter, herunder lånefinansiering og egenkapitalfinansiering fra EIB-Gruppen (fx lån i forbindelse med strukturprogrammer) og fra EBRD.
- Der vil blive fremlagt en **miljøafgiftspakke** som supplement til energi- og klimapakken. Den kommer til at indeholde et forslag om at revidere energiafgiftsdirektivet for at gøre det fuldt foreneligt med energi- og klimamålene og en undersøgelse af, hvordan moms og andre skatte- og afgiftsregler kan bruges til at fremme energieffektivitet. Kommissionen vil fortsætte sit arbejde på at fremme liberaliseringen af energieffektive varer og tjenesteydelser, også som led i **handelsforhandlingerne**.

Det er mindst lige så vigtigt, at energieffektiviteten forbedres i andre industrialiserede land og vækstøkonomier som i EU. Gøres der fremskridt med hensyn til at nå frem til en global aftale om klimaforandringer, vil det skabe vigtige nye incitamenter til at samarbejde om energieffektivitet. Energieffektivitet bør være et af energifællesskabets vigtigste mål i de kommende år. Kommissionen vil basere sig på det **internationale partnerskab for samarbejde om energieffektivitet**, der i G8-regi blev vedtaget sammen med Kina, Indien og Korea i juli 2008 for at fremme fælles produktstandarder og ambitiøse tiltag i hele verden, og

²² Ifølge undersøgelser foretaget i henhold til direktiv 2005/32/EF
http://ec.europa.eu/energy/demand/legislation/eco_design_en.htm

²³ http://ec.europa.eu/energy/climate_actions/mayors/index_en.htm

vil deltage i iværksættelsen af det i 2009 i form af en IEA-gennemførelsesaftale. I den sammenhæng er IEA's opsøgende arbejde over for de nye vækstlande af særlig stor betydning. Energieffektivitet må hele tiden være et højt prioriteret mål i EU's energipolitik. Kommissionen vil evaluere **handlingsplanen for energieffektivitet** i 2009 og udarbejde en mere fokuseret handlingsplan som ønsket af Det Europæiske Råd i juni 2008.

2.5. Bedre udnyttelse af EU's egne energireserver

Den energi, der produceres i EU, dækker 46 % af det samlede energiforbrug²⁴. Før 20-20-20-initiativet skulle denne andel ifølge beregningerne falde til 36 % frem til 2020²⁵. Som følge af gennemførelsen af den nye energipolitik vil den komme til at ligge på omkring 44 % af EU's forbrug²⁶.

Alle omkostningseffektive foranstaltninger, der kan træffes for at fremme udviklingen og anvendelsen af EU's egne ressourcer, bør udgøre et vigtigt element i en EU-handlingsplan for energiforsyningssikkerhed og -solidaritet.

Udviklingen af **vedvarende energi** som vind-, sol-, vand- og biomasseenergi og udnyttelsen af marine ressourcer må betragtes som EU's største potentielle, naturlige energikilder. I dag tegner de sig for ca. 9 % af EU's endelige energiforbrug, men målet er, at de skal udgøre 20 % senest i 2020. Når det nye direktiv om vedvarende energi er trådt i kraft, vil Kommissionen koncentrere sig om at lette gennemførelsen af det og føre kontrol med, at det gennemføres korrekt og i overensstemmelse med tidsplanen, og vil tage sig af udestående praktiske spørgsmål, der vil kunne lægge hindringer i vejen for en effektiv og hurtig udbredelse af vedvarende energi på markedet, som fx netproblemer. På baggrund af erfaringen med det nye direktiv om vedvarende energi vil Kommissionen fremlægge en meddelelse om overvindelse af hindringer for vedvarende energi i EU, hvori det fastslås, hvilke hindringer der er tale om, og foreslås, hvordan de kan fjernes.

For at etablere de fornødne finansieringsmekanismer til den massive udvikling af vedvarende energi i EU, samarbejder Kommissionen med Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og andre finansielle institutioner om at få ovennævnte **EU-initiativ til finansiering af bæredygtig energi** i stand for på kapitalmarkederne at tilvejebringe omfattende midler til investeringer i energieffektivitet, vedvarende energi, renere udnyttelse af fossile brændstoffer og kraftvarmeproduktion ved hjælp af vedvarende energikilder i EU's byer.

Teknologien spiller en central rolle, når det gælder om at maksimere EU's naturressourcer. Behovet for vedvarende energi vil kun vokse, jo mere ambitiøse målene for begrænsning af drivhusgasemissionerne bliver, så det er af vital betydning, at der sker hurtige fremskridt med hensyn til at øge konkurrenceevnen, effektiviteten og bæredygtigheden inden for produktionen af vedvarende energi. Dette udgør en enorm økonomisk mulighed for EU, men må samtidig prioriteres højt for at opnå energiforsyningssikkerhed og bæredygtighed. Målet søges for øjeblikket nået som led i den strategiske energiteknologiplan, som Det Europæiske Råd vedtog i 2008²⁷. Der er allerede gjort fremskridt med hensyn til at gennemføre den, herunder i forbindelse med seks europæiske industriinitiativer vedrørende vind-, sol- og

²⁴ Eurostat, 2006; forbruget inkluderer bunkerolie.

²⁵ Basisfremskrivning med moderat oliepris; se fodnote 4.

²⁶ Scenariet "ny energipolitik + høj oliepris"; se fodnote 4.

²⁷ KOM(2007) 0723; ec.europa.eu/energy/res/setplan/communication_2007_en.htm

bioenergi (andengenerationsbiobrændstoffer), CO₂-opsamling, -transport og -lagring, elnet og bæredygtig fission. Initiativerne udvikles i nært samarbejde med eksisterende teknologiplatforme og EU's industri. Det næste skridt bliver en meddelelse om finansiering af energiteknologier med lavt CO₂-udslip, som Kommissionen fremlægger i 2009 i nært samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank. Deri vil det blive evalueret, hvilke ressourcer der er brug for, og hvilke potentielle finansieringskilder der er, og foreslået, hvordan der kan ydes støtte til demonstrationsprojekter i stor målestok på EU-plan, herunder tolv demonstrationsanlæg for CO₂-opsamling, -transport og -lagring. Der vil blive taget hensyn til resultaterne af de igangværende drøftelser om revisionen af direktivet om emissionshandel, især muligheden for at anvende auktionsprovenuet og øremærkede emissionsrettigheder til at fremskynde gennemførelsen af de stærkt tiltrængte demonstrationsforanstaltninger.

Kul udgør fortsat en vigtig bestanddel i Europas egen energiforsyning og et vigtigt alternativ til olie og gas. Der kan fås store mængder kul fra mange leverandører over hele verden, og det er relativt let at oplagre dem. Kulbaseret elproduktion får stadig større betydning i store dele af verden, og det forventes, at der fortsat vil blive brugt store mængder kul og brunkul til elproduktion i Europa. Det er en stor ulempe, at dette medfører højere CO₂-emissioner. På længere sigt kan der kun anvendes kul uden at øge klimaforandringerne, hvis flertallet af kraftværker er højeffektive, og der er bred adgang til CO₂-opsamling og -lagring ("CCS"). CCS-udviklingen vil både i og uden for Europa afhænge af lovgivningen og CO₂-prissætningen og adgangen til nye teknologier og processer. Det bør først overvejes at fastsætte obligatoriske CO₂-standarder, når resultaterne af industrielle demonstrationsprojekter er blevet evalueret, især hvis ovennævnte emissionshandelsordnings incitamenter viser sig at være utilstrækkelige. Der kræves stærkere incitamenter, end der for øjeblikket gives, for at nå Europas mål, som er at have op til tolv demonstrationsværker i industriel målestok i drift senest i 2015, og at realisere G8-målet, som er at etablere tyve demonstrationsværker fordelt over hele verden frem til 2020.

Selv om Europas gas- og olieressourcer er faldende, er de høje oliepriser og den sikkerhedsmæssige fordel ved selv at have ressourcer, med til at øge interessen for at udnytte Europas egne **olie- og gasreserver**, herunder ukonventionelle reserver, for så vidt som dette kan lade sig gøre på en bæredygtig måde. Derudover kan andre former for brændsel i nogle områder af EU, som fx olieskifer og tørv, også bidrage til nogle medlemsstaters energiforsyningssikkerhed.

Medregnes de ukonventionelle ressourcer, firdobles EØS's kombinerede gasreserver faktisk til mere end 60 000 Mtoe, selv om der er store teknologiske og miljømæssige udfordringer forbundet med at udnytte dem. I Berlinforummet om fossile brændstoffer²⁸ vil Kommissionen indlede drøftelser om, hvilke andre foranstaltninger der kan træffes på EU-plan og nationalt plan, og især i partnerskab med Norge, for yderligere at fremme en mere omkostningseffektiv og miljøvenlig adgang til EU's egne fossile brændstoffer.

Olieraffineringskapaciteten er endnu en afgørende faktor, når det gælder om at garantere EU's energiforsyningssikkerhed. Det er vigtigt at skabe større åbenhed om ligevægten mellem udbuddet af og efterspørgslen efter raffineringskapacitet til dækning af EU's behov, idet der tages hensyn til efterspørgselsfaktorer (især initiativer til grøn transport) og især uroen omkring den fremtidige potentielle adgang til dieselolie. I 2010 vil Kommissionens

²⁸ http://ec.europa.eu/energy/oil/berlin/index_en.htm

observationscenter for energimarkeder udarbejde en **meddelelse om raffineringskapaciteten og EU's oliebehov**.

Endelig bidrager **kerneenergi** til EU's energiforsyningsikkerhed som en vigtig kilde til grundlastproduktion af elektricitet uden at øge drivhusgasemissionerne og medvirker dermed til at bekæmpe klimaforandringer. EU's uranforsyninger er diversificeret i stabile områder (Australien og Canada leverer næsten halvdelen af EU's behov), og uranprisen har begrænset indflydelse på elprisen. Kerneenergi tegner sig for en tredjedel af EU's elproduktion.

Som det fremgår af meddelelsen "Ajourføring af det vejledende kerneenergiprogram", der ledsager denne redegørelse, vil flertallet af kernekraftværker i EU i de næste 10-20 år nå slutningen af deres oprindeligt projekterede levetid. Frem til 2020 kommer kerneenergi til at tegne sig for en betydelig mindre andel af elproduktionen, hvis ikke der træffes beslutninger om nye investeringer. Det bliver mere presserende, at der træffes beslutninger om forlængelse af levetiden, nye investeringer eller udskiftning af værker, især på baggrund af EU's mål for begrænsning af CO₂-emissionerne.

Det er op til hver enkelt medlemsstat at vælge, hvorvidt den vil investere i kerneenergi, men rammebestemmelserne for nuklear sikkerhed og sikring, der gælder overalt i EU, er af fælles interesse. Det må være klart, at EU opretholder de højeste sikkerheds-, sikrings-, ikkesprednings- og miljøbeskyttelsesstandarder på kerneenergiområdet. EU bliver derfor nødt til at udarbejde fælles rammebestemmelser for nukleare anlægs sikkerhed og håndtering af nukleart affald.

Efter oprettelsen af Gruppen på Højt Niveau for Nuklear Sikkerhed og Affaldshåndtering, der består af nationale regulerende myndigheder, og drøftelserne i EU's Kernenergiforum vil Kommissionen derfor i 2008 fremsætte et **revideret forslag til direktiv om EU-rammebestemmelser for nuklear sikkerhed**.

3. PÅ VEJ MOD EN VISION FOR 2050

I takt med at den globale efterspørgsel efter olie bliver ved med at stige, og mange eksisterende oliefelters produktionskapacitet falder, bliver ligevægten mellem udbud og efterspørgsel mere og mere prekær, og muligvis kritisk. For at bekæmpe klimaforandringerne bliver det nødvendigt massivt at gå over til højeffektive energiteknologier med lavt CO₂-udslip.

I EU's agenda for 2020 er de første vigtige skridt i denne proces fastsat. Det vil tage betydeligt længere tid at gennemføre en fundamental strukturel ændring, hvor der indføres kulstoffri elproduktion, eller sker en radikal teknologisk omstilling, hvor transport gøres uafhængig af olie, men politikere, investorer, uddannelsesinstitutioner og forskere bliver nødt til at træffe valg allerede nu. Kommissionen vil derfor foreslå en ny energipolitik for Europa i 2010 med henblik på at udarbejde en politisk agenda for 2030 og en vision for 2050. Den vil blive til på grundlag af en bred høring, der går ud på at undersøge, hvilke mål der kan fastsættes på længere sigt:

- *At gøre EU's elforsyning mindre afhængig af fossile brændstoffer frem til 2050.* Dette er en kæmpemæssig udfordring, som dog er nødvendig, hvis EU skal være 100 % med til at reducere de globale drivhusgasemissioner frem til 2050 for at forhindre klimaforandringer. Det vil kræve, at der i højere grad anvendes vedvarende energi, CO₂-opsamling og -lagring og for de lande, der ønsker det, kerneenergi. Gennemførelsen af emissionshandelsordningen vil gøre det lettere at gå over til elproduktion med lavt CO₂-

udslip, i kraft af at den eksisterende elproduktionskapacitet udskiftes, hvoraf halvdelen når slutningen af sin projekterede levetid i 2030. Hvis der hurtigt træffes strategiske investeringsbeslutninger, vil næsten to tredjedele af EU's elproduktion kunne være baseret på lavemissionsteknologi i begyndelsen af 2020'erne mod 44 % i dag.

- *At gøre transporten uafhængig af olie.* Biler kan ikke fra den ene dag til den anden udskiftes med el- eller brintdrevne biler eller biler, der kører på alternative brændstoffer, og det vil kræve enorme ændringer i EU's transportinfrastruktur. Kommissionen vil på grundlag sin meddelelse om grønnere transport i Europa fremlagt i 2008 undersøge, hvilke foranstaltninger der er nødvendige, for at EU kan komme til at føre an på dette område. Den vil bl.a. se på i) behovet for afgiftslempelser og andre incitamenter, der er i overensstemmelse med statsstøttere reglerne, i forbindelse med køb af grønnere, el-, biogas- eller brintdrevne køretøjer og tidligere udskiftning af ældre, mere forurenende køretøjer, ii) muligheden for at forlange, at en minimumsprocentdel af alle nye køretøjer, som statslige og lokale myndigheder anskaffer, skal være el-, biogas eller brintdrevne, og iii) muligheden for at kræve, at tankstationer skal indføre den nødvendige infrastruktur, for at der hurtigt kan udvikles alternativ transport i hele Europa. Kommissionen vil også se på, hvordan der kan sættes yderligere skub i forbedringerne af køretøjers effektivitet efter 2012.
- *Lavenergibygninger og plusenergibygninger.* Bygninger tegner sig for 40 % af det endelige energiforbrug. Bygninger kan opføres og bruges på en sådan måde, at de ikke forbruger mere energi, end de er i stand til at producere, og de kan endog blive nettoproducenter af energi. Kommissionen vil opstille fælles principper for at definere, hvad der forstås ved bygninger med lavt eller nul CO₂-udslip og lav- og nulenergibygninger, og eventuelt foreslå foranstaltninger for yderligere at øge antallet af dem. Det haster også med at modernisere den eksisterende bygningsmasse. Enhver investering i de bygninger, der eksisterer i dag, kan reducere vores energibehov og bidrage til at nå EU's mål for nedbringelse af drivhusgasemissionerne i de kommende tiår. Kommissionen og medlemsstaterne vil se nøjere på betingelserne for det indre marked, og hvilke incitamenter der kan virke som løftestang for disse investeringer i energibesparelser i boligsektoren.
- *Et intelligent sammenkoblet elnet.* Det aktuelle net blev anlagt for at levere elektricitet fra store kraftværker til de nationale detaillistributionsnet. Fremtidens net skal tage hensyn til virkningerne af klimaforandringerne og betjene et integreret europæisk marked med mange små leverandører af vedvarende energi, det være sig fra vindmølleparker eller private husholdningers elproduktion, der side om side med de større kraftværker i stigende grad vil bidrage til at dække EU-økonomiens væsentlige elektricitetsbehov. Den decentraliserede elproduktion forudsætter kæmpemæssige ændringer af EU's elnet. Koncepter som et offshoresupernet, der ligger som en ring omkring Europa og forbinder solenergianlæg i syd, bølgeenergianlæg i vest og vind- eller vandenergianlæg i nord med de vigtigste forbrugscentre, skal udforskes yderligere. Intelligente målere og kontrol på detailkundeniveauet kan øge energieffektiviteten betragteligt og fremme udviklingen af elkøretøjer.
- *Fremme i hele verden af et højeffektivt energisystem med lavt CO₂-udslip.* Fordelene ved en ambitiøs EU-energiagenda for 2030-2050 kan mangedobles, hvis hele verden bliver overbevist om og får hjælp til at følge den. Det vil være en stærk drivkraft for ændringer i hele verden, hvis der sker fremskridt med hensyn til at nå frem til en global klimaaftale. En tidlig og ambitiøs agenda for energireformer i Europa vil medvirke til, at Europa kommer

til at indtage en teknologisk førerposition i verden på automobil-, bygnings- og energiteknikområdet.

Dette er ikke en udtømmende liste over de spørgsmål, der skal behandles, men disse eksempler er baseret på teknologier, der allerede har vist sig at virke på forsøgsplan. De kræver fundamentale teknologiske forandringer, der ikke kan gennemføres uden en koordineret agenda for forskning og teknologisk udvikling, regulering, investering og infrastrukturudvikling, ofte på kontinentalt plan.

Med henblik herpå vil Kommissionen som led i den strategiske energiteknologiplan i dialog med embedsmænd, akademikere og industrielle eksperter fra medlemsstaterne udarbejde en **energipolitisk køreplan frem til 2050** over foranstaltninger, der skal træffes, for eventuelt at fremme gennemførelsen af dem i stor målestok. I denne køreplan fastlægges det især, hvilke foranstaltninger der er nødvendige for at EU kan få en kulstoffri elforsyning inden 2050, og hvilke valgmuligheder der er i denne forbindelse.

4. KONKLUSIONER:

Kommissionens forslag om drivhusgasemissioner, vedvarende energi og det indre energimarked danner rammen for, at EU kan nå de mål, som Det Europæiske Råd har vedtaget for 2020. De vil udgøre et første vigtigt skridt på vejen til at omdanne EU til et bæredygtigt og sikkert, teknologibaseret energimarked med lave CO₂-emisisoner og skabe velstand og beskæftigelse i hele EU. Den første vigtige forudsætning for en politik for energiforsyningssikkerhed i EU er, at disse forslag hurtigt vedtages og gennemføres.

- Med 20-20-20-foranstaltningerne alene vil EU's behov for energiforsyningssikkerhed dog ikke kunne imødekommes. Som svar på de opfordringer til at intensivere arbejdet på at forbedre energiforsyningssikkerheden, som Det Europæiske Råd fremsatte på sit møde den 15.-16. oktober 2008, foreslår Kommissionen en fempunkts-**handlingsplan for energiforsyningssikkerhed og –solidaritet** og opfordrer Rådet og Europa-Parlamentet til at bekræfte, at EU er nødt til at intensivere sine bestræbelser på at udarbejde en effektiv ekstern energipolitik, hvor EU taler med en stemme, finder ud af, hvilke infrastrukturer der er vigtigst for dets energiforsyningssikkerhed, og derpå arbejder hen imod at få dem anlagt og optræder sammenhængende for at udbygge sine partnerskaber med de vigtigste energileverandører, transitlande og forbrugere. Rådet og Europa-Parlamentet opfordres til at godkende følgende:
- Som første skridt de seks prioriterede foranstaltninger, som Kommissionen anser for væsentlige for EU's energiforsyningssikkerhed, dvs. den sydlige gaskorridor, diversificerede, formålstjenlige LNG-forsyninger til EU, sammenkobling af Østersøområdet, Middelhavsenergiringen, behovet for formålstjenlige Nord-syd-gas- og -elsammenkoblinger i Central- og Sydøsteuropa og et Nordsønet.

Derudover opfordrer Kommissionen Rådet og Europa-Parlamentet til at tage venligt imod følgende:

- Som andet skridt Kommissionens beslutning om over for Rådet og Europa-Parlamentet senest i 2009-2010 i en meddelelse at fastslå, hvilke specifikke tiltag der kræves, for at disse projekter kan gennemføres i praksis.
- Som tredje skridt Kommissionens beslutning om i 2010 på grundlag af resultaterne af grøn bogshøringen at fremsætte forslag til et nyt EU-instrument for

energiforsyningssikkerhed og -infrastruktur, der er baseret på det eksisterende TEN-E-instrument.

- Kommissionens beslutning om at sikre udviklingen af en sydlig gaskorridor og opfordre Kommissionens og EU's finansielle institutioner til et nært samarbejde om at udforske muligheden for en blokindkøbsmekanisme (Det Kaspiske Udviklingsselskab ("Caspian Development Corporation")).
- Kommissionens beslutning om at redegøre for de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at EU taler med én stemme i eksterne energispørgsmål, og de tiltag, der er beskrevet i afsnit 2.1.
- Kommissionens beslutning om at udvide samarbejdet med Afrika på energiområdet via energipartnerskabet mellem Afrika og EU og at fokusere mere på fremme af vedvarende energikilder i Afrika gennem EU's udviklingspolitik.
- 2008-energieffektivitetspakken, der tilskynder Rådet og Europa-Parlamentet til at gøre en større indsats for hurtigt at nå frem til en aftale om elementerne i denne pakke.
- Den foreslåede revision af direktivet om olielagre og Kommissionens beslutning om at foreslå en omarbejdning af direktivet om gasforsyningssikkerhed i 2010.
- Kommissionens beslutning om at fremme miljøvenlig udvikling af EU's egne reserver af fossile brændstoffer og at opfordre Berlinforummet om fossile brændstoffer til at fastsætte konkrete anbefalinger med hensyn til, hvilke tiltag der kræves for at fremme dette mål.
- Kommissionens beslutning om på baggrund af erfaringen med det nye direktiv om vedvarende energi at fremlægge en meddelelse om, hvordan hindringerne for vedvarende energi i EU kan fjernes.
- Det reviderede direktivforslag om EU-rammebestemmelser for nuklear sikkerhed.
- Initiativet til at iværksætte et initiativ til finansiering af bæredygtig energi som et fælles projekt mellem Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank for på kapitalmarkederne at tilvejebringe omfattende midler til investeringer i energieffektivitet, vedvarende energi og renere udnyttelse af fossile brændstoffer.

Endelig bliver EU nødt til at begynde at forberede sin energifremtid på længere sigt. Kommissionen vil derfor foreslå en ny energipolitik for Europa i 2010 med henblik på at udarbejde en politisk agenda for 2030 og en vision for 2050, og forslaget vil blive fulgt op af en ny handlingsplan.

Bilag 1 – Hovedscenarier for 2020

Nedenstående tabel illustrerer EU's energiprofil i 2005 og den projekterede profil i 2020 ud fra fire scenarier: i) et basisscenario uden energipolitikken for Europa og med en oliepris på 61 USD/bbl, ii) et scenario uden energipolitikken for Europa, men med en oliepris på 100 USD/bbl, iii) et scenario med energipolitikken for Europa og den moderate oliepris og iv) et scenario med energipolitikken for Europa og den højere oliepris.

EU-27 Mtoe	2005	Basisfrem- skrivning ²⁹ , oliepris 61 USD/bbl	Basisfrem- skrivning, oliepris 100 USD/bbl	Fremskriv- ning med ny energipolitik, oliepris 61 USD/bbl	Fremskriv- ning med ny energipolitik, oliepris 100 USD/bbl
Primær energiefter- spørgsel	1811	1968	1903	1712	1672
Olie	666	702	648	608	567
Gas	445	505	443	399	345
Faste brændstoffer	320	342	340	216	253
Vedvarende energi	123	197	221	270	274
Kerneenergi ³⁰	257	221	249	218	233

EU's energiproduk- tion	896	725	774	733	763
Olie	133	53	53	53	52
Gas	188	115	113	107	100
Faste brændstoffer	196	142	146	108	129
Vedvarende energi	122	193	213	247	250
Kerneenergi	257	221	249	218	233

²⁹ Basisscenariet er en fremskrivning af de aktuelle tendenser. Der er kun medregnet politikker, der var gennemført ultimo 2006.

³⁰ Under forudsætning af, at medlemsstaternes beslutninger om afvikling af kerneenergi, som situationen så ud ultimo 2006, gennemføres.

Nettoimport	975	1301	1184	1033	962
Olie	590	707	651	610	569
Gas Mtoe (mia. m ³)	257 (298)	390 (452)	330 (383)	291 (337)	245 (284)
Faste brændstoffer	127	200	194	108	124
Den endelige energiefter- spørgsel	238	303	302	257	260

Der findes mere tilbunds-gående analyser i vedlagte arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene "Europe's current and future energy position: demand – resources – investment". Bemærk, at de sidste to kolonner indeholder fremskrivninger af, hvordan EU's energiforsyning vil se ud, når 20-20-20-målene er nået fuldt ud, baseret på Primes-modellen.